

թաքցնել կամ տեղափոխել միևսի մեջ, եւ կամ հարեւանի մօտ ապաստան գտնել: Թաքստի համար իւրաքանչիւր տան մեջ կային ստորերկրեայ մառաններ, որոնց գաղտնի մուտքը միայն տան տիրոջն էր յայտնի:

Ասեցի, հայոց թաղի բոլորովին սպառնած ծայրումն էր քեռուս տունը, ուր մենք պատսպարան գտանք մեզ հասած դժբախտութիւնից յետոյ, այսինքն այն օրից յետոյ, երբ հօրս պարտատէրերը մեզ արտաքսեցին հայրենական տնակից: Ամենօրեայ երկիւղը, գողերի եւ աւազակների յարձակումների յաճախ կրկնութիւնը ստիպել էին կանգնել տան շրջապարիսպը, որքան կարելի է, բարձր եւ հաստ պատերով, որոնք անձրեւից եւ խոնաւութիւնից ստացել էին մուգ-կանաչ գոյն: Ժամանակի աւերող ձեռքը կիսով չափ մաշել էր շրջապարիսպի վերին մասը, բայց նա տակաւին այնքան բարձրութիւն ուներ, որ կարող էր ընդդիմադրել ամենայանդուզն յարձակման: Պատերի քայքայուած ճեղքերից բուսել էին մացառներ փշոտ ոստերով եւ մանրիկ տերեւներով, որոնց միջից կանաչ մողեսները շատ անգամ դուրս էին նայում իրանց նենգաւոր աչիկներով: Բայց ես մողեսներից չէի վախենում, երբեմն ձեռքով բռնում էի նրանց. ես վախենում էի միայն օձերից, թէեւ նրանք այնքան ընտելացած էին մեզ հետ, որ երբեք չէին կծում: Զեռուս տան մեջ այդ օձերի մասին պահուած էին խիստ հետաքրքիր աւանդութիւններ. պատմում էին, թէ նրանք թագաւոր եւ թագուհի ունեն, թէ երկուսի գլուխներն էլ գարդարած են ոսկի պսակներով, որոնք կրում են իրանց վրայ աշխարհի ամենաթանկագին գոհարները: Ասում էին, թէ իմ մեծ քեռին շատ անգամ տեսել էր նրանց, բայց չէր կամեցել խլել նրանց պսակները, որովհետեւ այդ օձերի հետ մի դիւթական կապով կապուած էր նրա տան բախտաւորութիւնը:

Գլխաւոր դուռը ներս էր տանում դէպի բաւական ընդարձակ բակը, որ հովանաւորուած էր դարեւոր թթենիներով եւ կեռասենիներով: Բակի մէկ ճակատում արեւելեան ճաշակով շինուած էին մի քանի մեծ եւ փոքրիկ սենեակներ, հնացած, քայքայուած, եւ միայն իրանց ծերութեան մեջ պահպանած հնութեան պատկառանքը: Այս տունը շինուած էր այն ժամանակ, երբ քեռուս պապը քաղաքի նշանաւոր եւ հարուստ բնակիչներից մէկն էր. հարիւրաւոր տարիներից յետոյ նա տակաւին պահպանել էր վաղեմի վայելչութիւնը: Ծառերի հետ փաթաթած խաղողի որթերը համարեա թէ գրկում էին իրանց ծոցի մեջ այդ կիսանահապետական բնակարանը, որի նմանը անտառներում կամ լեռների խուլ ձորերի մեջ միայն կարելի է տեսնել: Փողոցից հոսող վտակից բաժանուած էր մի առուակ, որ անցնում էր բակի միջով եւ ոռոգում էր ոչ